Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Zagorje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 90 | Sreda, 14. novembra 1934 | Leto IX

Za mir med narodi

1918 — 11. november — 1934

Dne 11. novembra 1918 ob 11. uri so obmolknili topovi; svetovna vojna je bila končana. Končana doba štiriletnega klanja, nepopisnih muk in razdejanja.

Ob tej zgodovinski uri pred 16. leti je težko preizkušeno človeštvo verovalo, da se bosta mir in sreča zopet povrnila in da bosta ostala trajna. Vsi narodi so sprejeli kot svojo kardinalno zahtevo parolo po takojšnji in popolni razorožitvi in odpravi tajne diplomacije in po vsem svetu je šel en sam glas:

nikoli več vojne!

Kako zelo drugačen je položaj danes, šestnajst let po svetovni vojni! Trdna volja ogromne večine vsega človeštva ni bila v stanu kljubovati spretnosti poklicnih diplomatov, zvijačam imperialističnih politikov in zločinskim podvigom oboroževalne industrije. Temna bodočnost leži pred nami. Tajna diplomacija je na delu, nevarnost oboroženega spopada je z vsakim dnevom večja. Vsak dan lahko prinese človeštvu novo krvavo vojno, samo v še veliko strašnejšem obsegu in s še večjim razdejanjem. Priznajmo, da so narodi in posebej še delovno ljudstvo, t. j. tisti del naroda, ki mora kot prvi nositi svojo kožo naprodaj, bili prevarani in da so se pustili prevarati s tem, da so prosto verovali temnim špekulacijam miru sovražnih ljudi. Državniki, ki so po svetovni katastrofi prevzeli nase obvezo, da bodo organizirali trajni mir, svoje obljube niso izpolnili. Gotovo je bilo med državniki tudi nekaj mož, ki so se pošteno trudili, da bi služili mirovni ideji, ali njihovo število je bilo tako majhno, da njihova volja ni prišla do izraza. Tu začenja velika odgovornost narodov, ki so pustili, da gre razvoj svojo pot in so poverili z zastopanjem mirovne ideje može, ki so leta 1918 mir izdali.

Današnje vlade in še prav posebno

reakcionarne in fašistične vlade so odgovorne za bodočo vojno

in niso več v stanu, da bi jo preprečile. Če je pošteno mislečim narodom res do tega, da onemogočijo vojno, potem imajo na razpolago samo eno pot: napoditi morajo te vlade. Delovno ljudstvo mora v tem oziru bolj kot vsaka druga plast naroda izvršiti nujno in nadvse važno nalogo. Ako ne bo znalo v narodih vzbuditi in obnoviti tistega navdušenja za mir, ki je vladalo leta 1918 in ako ne bo v stanu, svoji ofenzivi za ohranitev miru dati onega splošnega, ves svet razvnemajočega impulza, ki edini je v stanju zlomiti miru sovražni odpor, ki je lasten fašizmu, reakciji in imperializmu, bo soodgovorno za bodočo vojno! Samo eno sredstvo je, ki je v stanju onemogočiti vojno, ki neposredno grozi: narodi morajo tekmovati med seboj v boju za svobodo in demokracijo

Doli fašizem! Proč z vojno!

W. Schevenels,
glavni tajnik Mednarodne strokovne zveze.

Mussolini bo baje obiskal Dunaj in Budimpešto. Poročilo je malo verjetno, ker bi Duce prvič v dobi svojega vladanja zapustil Italijo.

Na tožbo Strokovne komisije

delavci ne plačajo 1% izrednega doprinosa k uslužbenskemu davku

Odločba upravnega sodišča v Celju

Pred upravnim sodiščem v Celju so te dni rešili za delavstvo velevažno tožbo nekega delavca proti finančni direkciji v Ljubljani radi povračila 1 odst. izrednega doprinosa k uslužbenskemu davku. Tožbi je bilo ugodeno in v stvari odločeno, da mora davčna uprava delavcu vrniti davek v znesku Din 1.62, ki mu je bil od delodajalca odtegnjen kot 1 odst. izredni doprinos k uslužbenskemu davku.

Vsi delavci lahko zahtevajo sedaj vrnitev tega davka.

Vsled tega imajo vsi delavci pravico, da zahtevajo od davčnih uprav vrnitev onih zneskov, ki so jim bili od mezde odtegnjeni kot 1 odst. izredni doprinos k uslužbenskemu davku. Tega davka namreč delavcem po zakonu sploh ni treba plačevati.

Kako je s tem davkom?

S 1. aprilom tega leta je stopil v veljavo novi finančni zakon za leto 1934-35, ki je v § 16 t. 4 med določbami o davkih uvedel novo davščino kot izredni prispevek 1 odst. kosmatih prejemkov uslužbenskega davka, ki ga plačajo vsi zavezanci, **ki so temu davku zavezani.** Izvzeti so od tega plačevanja: hišno služabništvo, **delavci in dninarji**, orožniki, graničarji itd.

Po čl. 90 t. 5 zakona o neposrednih davkih pa **niso zavezani k uslužbenskemu davku** dohodki nekvalificiranih delavcev, dninarjev, na hitro roko najetih za posel ob izrednih in nujnih javnih potrebah.

Upravno sodišče v Celju je vsled tega izreklo na tožbo prizadetega delavca proti odločbi finančne direkcije v Ljubljani, ki ni hotela vrniti zahtevanega vplačanega davka, sledeče:

»Že po načelu, izraženem v prvem stavku §a 16 t. 4 finančnega zakona za 1934-35 niso zavezani k izrednemu prispevku nekvalificirani delavci, dninarji, najeti na hitro roko, ker **sploh niso zavezani k uslužbenskemu davku.** Zato določila, da izrednega prispevka ne plačujejo delavci in dninarji, ni mogoče razumeti v tem smislu, da so tega prispevka oproščeni **samo** oni delavci in dninarji, ki so nekvalificirani in na hitro roko najeti za posel ob izrednih in nujnih javnih potrebah. (Glej razpis ministrstva financ.) Kajti ob taki interpretaciji bi bilo določilo, da so izrednga prispevka oproščeni delavci in dninarji, **popolnoma odveč.** Radi tega se mora pojem ‚delavci in dninarji' intrepretirati s splošnega narodno-gospodarskega stališča.«

Kdo je delavec?

Upravno sodišče nato v svojih razlogih zelo podrobno in točno označuje pojem delavca in ugotavlja med drugim:

»Za delavca v tem smislu se smatra vsakdo, brez razlike spola, ki daje svojo telesno delovno moč stalno ali začasno v službo tretjim osebam, bodisi za nagrado, bodisi radi lastnega izučevanja. Delavec v tem smislu je lahko kvalificiran, polkvalificiran in navaden fizičen delavec.«

Točno obrazložitev pojma delavca s strani upravnega sodišča bomo radi pomanjkanja prostora objavili drugič.

Kaj je storiti sedaj?

Vsak delavec naj najprej zahteva od davčne uprave, da mu povrne 1 odst. doprinos, ki se mu je odtegnil poleg rednega davka. Če bodo vrnitev odklonili, je treba vložiti pritožbo na finančno direkcijo v Ljubljani. Ako bo tudi ta odklonila vrnitev, je treba vložiti zoper to odločbo tožbo na upravno sodišče v Celju. Davčne oblasti namreč skupno s finančno direkcijo odklanjajo vrnitev na podlagi napačnega tolmačenja, ki ga je tozadevno izdalo davčnim upravam ministrstvo financ z dne 4. junija 1934 z odločbo br. 36.156. (Vendar pa je priporočljivo, da se delavci vsake tovarne in podjetja posebej, predno kaj ukrenejo, posvetujejo s svojo strokovno organizacijo, ki se bo obrnila na pristojno mesto po navodila.)

Uspeh Strokovne komisije

Ta velikanski uspeh za povrnitev delavstvu neupravičeno naloženega davka pa je edina zasluga naših Strokovnih organizacij, Strokovne komisije v Ljubljani, ki je prevzela za delavca P. pravovarstvo in naročila pritožbo, ki jo je napravil odvetnik dr. Celestin **Jelenec** v Ljubljani na Upravno sodišče.

Francoska reakcija in

azilno pravo

Emigrant Leo Botti izročen Italiji

Francija je te dni izročila Italiji emigranta Lea Bottija, ki ga je Italija zahtevala radi nekaterih političnih deliktov. Botti ni bil zločinec, temveč politični emigrant, ki je svoječasno ušel maščevanju krvoločnega fašizma iz Italije. Med fašisti je bil silno osovražen radi svojega odločnega protifašističnega stališča. — V [illegible] Italija [illegible] iz [illegible] Ves levičarski tisk in vsa poštena javnost v Franciji burno protestira proti temu nekorektnemu postopanju oblasti.

Širite naš list!

Grozna rudniška nesreča na Japonskem

37 rudarjev ubitih

Na Japonskem se je pred dnevi v nekem rudniku zgodila velika rudniška nesreča, pri kateri je zgubilo 37 rudarjev življenje, 110 rudarjev pa je bilo težko ranjenih. Reševalna akcija je le polagoma napredovala.

Papež odlikoval Gömbösa

Pred dnevi se je mudil v Rimu ministrski predsednik Gömbös, ki je prosil za zaščito Madžarske radi marsejskega atentata. Kakor poročajo listi, je ob tej priliki podelil papež Gömbösu najvišje vatikansko odlikovanje. Morda bo katoliški tisk pojasnil, čemu je bil Gömbös odlikovan?

Opomin in svarilo

Pretresljiva slika

V nedeljskem ljubljanskem dnevniku je bila priobčena slika, ki je predočevala dramatičen prizor, kako prebivajo oni, ki nimajo dela. V ozadju zidovje s stebrišči, kar znači razkošno stavbo, spredaj po tleh pa trop ljudi, odetih v razne cunje in časopisje. Odeja, ne le borna, je bila tudi tako pičla, da so gledali izpodnje deli telesa, noge, roke.

Slika kaže dovolj; pretresljiva socialna slika!

Ni pa bilo poročila v dnevniku, da so nedavno prodali stanovanjsko hišo, v kateri stanuje osem ubožnejših strank, nekemu redu, ki se spomladi naseli v Ljubljani.

Kljub stanovanjski bedi, kljub presunljivim slikam, se stanovanjska beda po nepotrebi povečava. Ali ne bi mogli redovniki, če že morajo biti, kupiti kje zunaj zemljišča in se posvetili — kmetiškemu delu, da se prežive?

Novi izgredi delavstva v Avstriji

Krvavi spopadi na Dunaju

Na obletnico proglasitve avstrijske republike, dne 12. novembra, je prišlo v Avstriji do hudih delavskih izgredov, ker je fašistični režim prepovedal praznovanje tega praznika. Na Dunaju so delavci vprizorili demonstracije in se z orožjem uprli policiji, ki je hotela demonstrante razgnati. Šele pozno ponoči, ko je nastopilo tudi vojaštvo in Heimwehr, so se delavci, ki so bili prešibki, morali umakniti. Do sličnih izgredov je prišlo po celi Avstriji.

Klerikalizem besni

Reforme šolske vzgoje v Mehiki

V Mehiki uvajajo novo šolsko reformo in je vlada izdala odlok, s katerim se zabranjuje duhovščini pouk v šoli. Ker se duhovščina ni pokoravala odredbam vlade in je celo skušala organizirati nemire starišev, so oblasti odredile izgon nekaterih škofov in jezuitov. Mednarodni klerikalizem je začel radi tega silno gonjo proti takozvanim grozodejstvom v Mehiki. Klerikalni tisk skuša prikazati mehikanske državnike kot največje krvoločneže, ki na grozovit način preganjajo katoličane. Taisti tisk pa previdno molči o vseh grozodejstvih, ki jih je zakrivil klerikalizem vsepovsod tam, kjer je prišel do oblasti. Krivično se jim zdi n. pr. to, da je mehikanska vlada baje prepovedala uradnikom imeti svete podobe v stanovanjih! Da svete podobe zažigajo, da so nekatere cerkve zaprli itd. Vse to je po njih mnenju silno krivično.

Klerikalizem je očividno pozabil, da je ob njegovem sodelovanju in pritrjevanju fašizem v Nemčiji uničil ogromne zaloge znanstvene literature, ki ni bila klerikalizmu po volji; da so isto storili v sosednji Avstriji v februarski revolti, da so katoliški možje v Avstriji pustili porušiti delavske domove s kanoni itd. Pozabil je klerikalizem na vsa grozodejstva, ki jih je izvršil na Madžarskem, v Španiji, v Nemčiji, v Avstriji, Italiji, na Poljskem itd. Nasilje, ki ga eventuelno morajo prenašati mehikanski katoličani, je v primeri z grozodejstvi klerikalizma malenkostno. Kar se v Mehiki dogaja, je le posledica klerikalnega dela v Španiji in Avstriji, kjer je klerikalizem pokazal svoje pravo lice.

Angleška delavska stranka

na poti do uresničenja socializma

Lansbury: »Verujem v uresničenje socializma v Angliji«

Na svojem letošnjem kongresu v Southportu je angleška delavska stranka sprejela akcijski program, v katerem je jasno označila svoje stališče in namere v zvezi z vprašanjem prevzema državne oblasti.

Volilni rezultati zadnjih mesecev upravičujejo domnevo, da se bo delavska stranka v početku leta 1936 znašla na vladi in bo s tem postavljena pred nalogo, da uresniči svoj program. Zato ne bo odveč, ako na tem mestu objavimo nekaj načelnih misli, ki jih je izrazil vodja stranke George Lansbury povodom izida zadnjih občinskih volitev:

»Delavska stranka,« je rekel Lansbury, »bo pri prihodnjih parlamentarnih volitvah vodila

boj za absolutno večino.

Ako bi te večine ne dosegli, potem bomo ostali izven vlade. Nikoli več ne bomo sestavili manjšinske vlade, ki bi bila navezana na podporo liberalcev, še manj pa, da bi stvorili kakšno koalicijo.

V volilnem boju bomo zahtevali od delovnega ljudstva

mandat za izvedbo vsesplošne socializacije.

To bo obenem naša volilna parola. Volilci, ki bodo volili kandidate delavske stranke, bodo s tem pooblastili stranko, da

ukine zasebno lastnino

produkcijskih sredstev.

Vendar pa te razlastitve ne bomo izvedli brez odškodnine. Nasprotno, naša namera je, da sedanje lastnike industrije, finančnih zavodov in bank izplačamo v gotovini. V načelu smo si v stranki o tem vprašanju vsi edini, gre samo za to, kako naj se to izvede. Naše mnenje je, da si socializem v Angliji more utreti pot samo na ta način. Brez ozira na etične motive, ki so za mene odločilni, smatram, da je plačanje denarne odškodnine boljše od revolucije in razlastitve brez odškodnine, pa tudi koristnejše in da vodi poprej do cilja. Lahko trdim, da tako naziranje popolnoma odgovarja duhu programa delavske stranke. Delavska vlada bo banke, zavarovalnice, železnice, paroplovne družbe in zemljo proglasila za splošno last, s katero bo upravljal delavski razred. Vse to se bo seveda zgodilo le tedaj, če se bo ljudstvo s svojim glasovanjem nedvoumno za to izreklo. O stvari bo potem sklepal parlament z običajno večino. Vse torej odvisi od tega, ako bo dobila delavska stranka pri prihodnjih parlamentarnih volitvah večino.

Lahko bi se zgodilo, da bi lordska zbornica tak zakon odbila. Zato nameravamo še pred tem, prav tako s pomočjo legalne večine volilcev, izvesti

reformo lordske zbornice,

v pravcu, da ji odvzamemo njene predpravice, da nam ne bo mogla onemogočiti izvedbe ljudske volje. Osebe kralja se ne nameravamo dotikati, niti ga uvlačiti v volilni boj. Tudi ne mislimo z našimi gospodarsko-političnimi reformami izpreminjati demokratične državne ustave. Vladajoči razred se bo vsekakor skušal upreti volji večine ljudstva, če se bo izjavilo za naše parole, ali mi se tega nikakor ne bojimo. Državna eksekutiva, vojska in policija so prisegle, da bodo izvrševale voljo vsake vlade, katera bo prišla na legalen način do oblasti. Zato pričakujemo, da bomo s temi silami lahko razpolagali tudi mi, kakor so doslej vse prejšnje vlade, ki so čuvale zakone in zakonitost. V naši deželi (Angliji) ni mogoče, da bi se nam naši protivniki postavili po robu s pomočjo privatnih oboroženih organizacij, kakor je to bil slučaj v nekaterih državah. Tudi mi ne nameravamo v nobenem slučaju nastopiti proti našim nasprotnikom na protizakonit način.

Vedeti je treba, da so široke ljudske mase tako kot mi, ki vodimo delavsko stranko, popolnoma prepričane o tem,

da so izpremembe gospodarskega reda nujne.

in da se jim ni mogoče izogniti. To spoznanje je ukoreninjeno v demokratični zavesti, s katero je prožet ves angleški narod. Angleški narod se bo vedno v ogromni večini odločil za demokratične metode, ker je bil že stoletja v tem duhu vzgajan. Zato bo tudi zavestno pritrdil demokratičnemu podružabljenju produkcijskih sredstev.

V petih letih, kolikor traja življenjska doba novoizvoljenega parlamenta, bomo morali ljudstvu dokazati, da so naše metode boljše od vseh onih, ki so se doslej uporabljale. Ker sem prepričan, da se nam bo to posrečilo,

verujem v uresničenje socializma v Angliji.«

J. Arh:

Kako zaposliti brezposelne?

(Konec.)

Kdor hoče, da se pravilno začne reševati problem sedanje gospodarske depresije, ta mora stremeti za tem, da se kupna moč naroda dvigne.

Zato je nujno potrebno, da se tisti, ki so za to poklicani, nujno s tem vprašanjem bavijo. Treba je, da se čim prej pripravijo načrti za javna dela, kakor nove ceste, regulacijo rek, hudournikov itd. S temi deli je treba nemudoma pričeti in ki se vrše pod državnim nadzorstvom in vodstvom.« Kako dobiti za to sredstva, je g. inženjer že sam v svojem članku namignil.

Podrobno pa je to povedal g. dr. J. Bohinjec v svojem članku pod naslovom: »Kje dobiti sredstva za gospodarsko delavnost« v »Jutru« z dne 31. oktobra t. l. Jaz bi k temu dodal še samo to-le: Uvede se naj

poseben davek na podjetja, ki vsled racionalizacije odpuščajo delavce,

denar pa naj se steka v fond za javna dela.

Kakor je pri nas važno vprašanje zaposlitve brezposelnih, tako in nič manj važno je

vprašanje ureditve delovnih pogojev in mezd.

Kaj koristi, če tu in tam kakšna občina nažene svoje brezposelne na javno delo, če pa jim za izvršeno delo ne plača niti toliko, kolikor bi bilo za prehrano potrebno. Razen tega nimajo primernih prenočišč in so prisiljeni živeti v skrajno nehigijenskih, zdravju škodljivih. Kaj koristi delavcu, če dobi delo, ko pa vidi, da pri vsem svojem naporu ne bo nič zaslužil. N. pr. nekje so delavci, ki nikakor niso mogli shajati z režijsko mezdo Din 2.25 do Din 2.75 na uro, prosili za akord, da bi si več prislužili in so s svojo prošnjo uspeli. Zagrabili so za delo in so z največjim naporom dosegli mezdo, in sicer nekaj nad 4 Din. Inženjer, ki je nadziral dotična dela, je takoj nato rekel, da jih tako visoko ne sme plačati, pa jim je akordne postavke enostavno znižal, da je potem ena skupina z največjim naporom zaslužila komaj 1.41 Din na uro, druga skupina pa 2.41 Din. In če se kdo radi takih razmer pritoži, da s tem ne more živeti — ker ima večina brezposelnih še svojce, za katere morajo skrbeti — se mu zna pripetiti, da se ga smatra za hujskača, državi nevarnega elementa, delamržneža in ne vem, za kaj še vse. Navsezadnje je pa pri javnih delih odvisna zaposlitev tudi od vremena in če dežuje, se ne dela, a delavec pa mora vseeno imeti hrano, ki pa, čeprav skromna, stane dnevno Din 5.50 do Din 7.—. Vsak si lahko sam izračuna, da tak delavec večkrat niti za svojo prehrano ne zasluži, kaj šele, da bi si mogel nabaviti obleko, da ne govorimo o tem, da bi lahko svojcem kaj pomagal, ali si prihranil kaj za zimo. Na pritožbo sledi samo kratek odgovor: »Če nočete, pa pustite, ljudi imamo dovolj!«

Predočimo si, kako tako postopanje moralno kvarno vpliva na delavca. Zaposlitev pri javnih delih se že itak smatra kot manjvreden poklic, delavec ima zavest, da je izločen iz rednega delovnega procesa. Vršiti mora ukazano delo, ki ga morebiti še nikoli ni vršil, ne da imel pravico, za svoje delo zahtevati primerno plačilo. Kje naj ima tak delavec še veselje do dela? Kdo more od njega zahtevati vestnosti pri delu? Kaj si misli tak delavec, ko stisne tistih par dinarčkov v roko, potem ko je celi mesec težko garal in spal na goli slami v nezakurjeni baraki, povrh vsega še na prepihu? Kdo ga bo imel na vesti, ko bo izgubil vero v pošteno delo? Kadar človeku njegovo delo ne nudi več možnosti eksistence, potem ni več daleč od poti v zločin.

Kar se danes dogaja z brezposelnimi pri javnih delih, ni ničesar drugega kakor

najgrše izkoriščanje delovne sile

pod krinko gospodarske krize. Za tako mezdo bi v normalnih časih nikdo ne delal. Tak način zaposlitve naših brezposelnih pri javnih delih ne služi niti najmanj okrepitvi naših gospodarskih razmer, temveč je samo sredstvo, ki ga uporabljajo podjetniki za splošno znižavanje mezd in ima za nujno posledico še večji padec kupne moči konzumentov ter večne gospodarske in socialne katastrofe.

Narodna manjšina v katoliški Avstriji

Avstrijski klerikalci, ki danes odločajo o usodi države, niso imenovali v kulturni svet nobenega zastopnika koroških Slovencev. »Slovenec« je razočaran. Kako tudi ne, saj je še pred kratkim zatrjeval, da koroški Slovenci ne pridejo do svojih pravic radi tega, ker imajo marksisti preveč vpliva. To je bil svojčas sicer jalov izgovor, toda danes še tega ni. Umestno bi bilo, da bi se »Slovenec« pritožil naravnost v Vatikanu, ki se, kakor znano, silno poteguje tudi za nar. manjšino na Primorskem, odkoder so bili premeščeni domala vsi slovenski duhovniki iz okupiranega ozemlja.

— — —

Avstrija pred finančnim polomom.

Kako gospodari fašizem?

110 milijonov deficita

Zastopnik društva narodov, ki je proučeval gospodarski položaj Avstrije, je v svojem poročilu ugotovil, da znaša v proračunu primanjkljaj 110 milijonov šilingov, ki je nastal v teku 10 mesecev. Izdatki so se povišali za okrog 90 milijonov šilingov od lanskega leta. 52 milijonov 500 tisoč šilingov znašajo izdatki za udušitev februarskega in julijskega upora. — Krvniki so dragi.

Grof Papen na delu

Pogajanja med avstrijskim in nemškim fašizmom

Na posredovanje grofa Papena so bila uvedena med Nemčijo in Avstrijo pogajanja, ki baje uspešno napredujejo in je pričakovati, da bo v kratkem ukinjena taksa 1000 mark na vizume, ki jo je svoj čas uvedel nemški režim, za potovanje v Avstrijo. Fašizem tu, fašizem tam, čemu bi vladal med bratci prepir!

Tone Maček: 1'6

Slučaj Kumberger

»Sedem jih je nocoj zasulo. Tvoj je med njimi...!«

Vse ji je padlo iz rok. Tekla je k šahtu. Ne, ni bila šala. Tu je bila množica razburjenih ljudi. Poizvedovala je tu, izpraševala tam in vedno bolj se je zgoščala krog nje gotovost, da je vse izgubljeno, tudi njeno mlado življenje uničeno. Čez nekaj časa se je težkih korakov vrnila proti barakam Porušen je bil njen svet. Doma je zarila svoj obraz v belo platno, ki je čakalo njene igle in ga je močila s svojimi solzami. S svojimi rokami je otipala med platnom ostre škarje in za hip jo je prešinila misel:

Prerezala si bom žile...

Mogoče pa še ni vse izgubljeno? Mogoče ga pa še spravijo na dan? Pohabljenca, opečenega, ubožca za vse življenje? Ne! Hočem biti njegova. Služiti mu hočem, dokler bo pomoči potreboval. Zvesto do smrti. Sedaj tembolj.

Prišla je Petrinka s svakinjo in silila v šaht, da so jo morali s silo odstraniti, sicer bi bila skočila v globino. Desetkrat so ji morali ponavljati, kaj in kako se je zgodilo in venomer tolažiti, da najbrž ne bo tako hudo. A njih tolažba ni bila prepričevalna:

Tekom dopoldneva so prihiteli iz Kovka, iz Dola in iz mičnega vsi Čeprlinovi: ženi Mihe in Ceneta, njiju ostali trije bratje, vsi rudarji, njihova stara mati in več njihovih sosedov. Ponavljali so se obupni prizori.

Krog enajstih je prišel iz jame ravnatelj Leiler s štabom svojih inženjerjev. Množica se je zgrnila proti njim in jih obsipala s vprašanji. Ravnatelj se ni zmenil za ljudi, šel je ošabno mimo. Eden izmed inženjerjev je ukazoval, naj se razidejo.

»Česa čakate? S čakanjem ne boste ničesar pospešili. Kadar jih odkopljejo, jih boste že videli.«

Gospodje so odšli, ne da bi se še ozrli na desno ali levo. Iz množice so se slišali ogorčeni vzkliki. Od nekod je priletel kamen in padel ravnatelju pred noge. Vrgel ga je najbrž kak paglavec.

»Verfluchte Bande!« je zarentačil ravnatelj in se jadrno umaknil v upravno poslopje.

[illegible]

Trpinovi so zvedeli za katastrofo že zgodaj zjutraj. Vest je prinesel rudar, sosed, ki je stanoval v isti hiši, druga vrata na istem hodniku, ko se je vrnil z nočne zamene. Vsa hiša je bila takoj pokoncu. Zbujali so drug drugega in se začeli opravljati. Ni bilo ene družine, ki ne bi imela na nočni zameni kakega znanca, prijatelja ali sorodnika. Kdo je med ponesrečenimi, še nihče ni prav vedel. Tekli so kar brez zajtrka proti šahtu, da bi kaj natančnejšega zvedeli. Med prvimi je bil Janez in France. Slednjemu je bilo tako čudno pri srcu, kakor da je dobilo njegovo življenje prvi veliki sunek, kakor da se je zamajalo pod njegovimi nogami in se je njegova življenjska zgradba, ki jo je menil že tako trdno in dokončano, v temeljih zamajala in grozila se porušiti. Hitel je v neki preplašeni radovednosti.

Medtem pa Janez, kot utrjen rudar, ni niti za trenutek izgubil hladne razsodnosti. Zavedal se je dolžnosti, da mora v težkih trenutkih tovariš pomagati tovarišu in se je na to že pripravil. Oblekel se je v delovno obleko, da bo, če bo treba kje kaj prijeti, takoj naredil.

Njegova pripravljenost je bila odveč, njegove pomoči ni nihče zahteval. Še v bližino šahta jih niso pustili. Na ogrožen kraj so pustili samo za reševalna dela določeno moštvo z jutranje zamene.

(Dalje prihodnjič.)

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Skrb za nezakonske otroke na Češkem

V 24. urah je treba prijaviti rojstvo.

V Čehoslovaški republiki so po vojni s posebnimi zakoni uredili zaščito nezakonskih otrok, ki zelo blagodejno vpliva na nezakonske matere, tako da so že redki pojavi umori nezakonskih otrok. Porodne asistentke v porodnišnicah morajo namreč tekom 24. ur javiti rojstvo vsakega nezakonskega otroka takozvanemu generalnemu varuhu pri Okrajni oskrbi za mladino. Generalni varuh mora takoj po prejemu obvestila oskrbeti pravno varstvo in oskrbo otroka. Opozoriti mora na otroka tudi nadzornega zaupnika, ki se potem briga za socialno pomoč in izvaja varstveno nadzorstvo nad otrokom. Obveščena je tudi posvetovalnica mater in otrok, kjer je otrok dodeljen posebni socialni delavki, ki mora skrbeti tudi za mater ter ji nuditi vso pomoč, tako da nezakonska mati ni izpostavljena bedi, zasramovanju ali kakršnemkoli ponižanju. Na nedavnem shodu socialnih delavk v Pragi pa so se slišale pritožbe, da v nekaterih okrajih te zakonite oskrbe nezakonskih otrok ni mogoče točno izvajati, ker zavodom rojstva iz raznih vzrokov niso pravočasno javljena. Deželni urad je vsled tega poslal sedaj podrejenim okrajnim uradom strogi ukaz, da se tozadevni predpisi strogo izvršujejo, da ne bodo nastajali nesrečni slučaji, ko nezakonske matere obupajo in gredo potem same v smrt, ali pa se spozabljajo nad otrokom.

Knjige Cankarjeve družbe so izšle

Za 25 Din je 5 knjig, za 20 Din 4 knjige. Kdor še ni plačal članarine, naj stori to takoj, da ne bo brez knjig, ki bodo letos, kakor se vidi, zmanjkale.

Doma in po svetu

Okoli izročitve Perčevića. Dunajsko kasacijsko sodišče se je te dni bavilo z vprašanjem izročitve Perčevića Franciji in je izročitev priporočalo. Vlada se radi tega nahaja v zelo neprijetnem položaju. Za Perčevića se silno zavzemajo predvsem legitimisti in heimwehrovci, ki so podpirali teroriste.

Plavi pri »Merkurju«. »Privatni namještenik« z dne 1. nov. poroča, da je bolniška blagajna »Merkur« v Zagrebu prevzela za svojega nameščenca Bosek Krešimira, ki je imel Din 4.800.— mesečno in 13. plačo, poroštvo za posojilo Din 20.000.—. Jamstvo je podpisal svoječasni komisar Štihič, ugleden pristaš takozv. modre grupe v društvu »Merkur«. Ta komisar je prejel v 11 mesecih iz blagajne »Merkur« Din 71.056.— na honorarju in potnih računih. Bosek že dolgo ni več nameščenec blagajne »Merkur«. Ker posojila ni vrnil, terja upnik sedaj boln. blagajno. Znano je, da blagajna »Merkur« po svojih predpisih ne more nastopati kot garant svojim nameščencem. Radovedni smo, kako bo končal postopek, ki teče pri Suzor-u.

Obrtniška propaganda. Od 1. do 8. decembra t. l. se bo po celi državi vršil propagandni teden jugoslovanskih obrnikov. Propagandni teden je namenjen za povzdigo obrtništva.

600 milijard lir znašajo notranji in zunanji dolgovi Italije. Fašistični režim je drag.

Posojilo Turčije Bolgariji. Turčija je pripravljena nuditi Bolgariji večje posojilo za izgradnjo luke ob Egejskem morju, ako se bo Bolgarija priključila Balkanski zvezi.

Nasilje nemškega fašizma v Posaarju. V Posaarju izvajajo nemški fašisti nezaslišan teror in po izjavi predsednika mednarodne komisije Knoxa saarsko prebivalstvo ne bo moglo izraziti svobodne volje pri plebiscitu.

Med Francijo in Nemčijo se bodo baje v kratkem pričela nova trgovinska pogajanja.

Za 120 milijonov frankov je bila oškodovana Francija pri nabavi materijala za neka pristaniška dela. Zaračunan je bil materijal, ki ga podjetje ni nikoli dobavilo. Domneva se, da gre za ogromne finančne sleparije. Kako neki se je moglo zgoditi to sedaj, ko ni več Staviskega.

Na Kubi je pred dnevi izbruhnila nova revolucija.

O skrivnostnem pomenku

Limona, novembra 1934.

Dragi urednik!

Naš slavni dnevnik in zrcalo resnice »Vatikanska pošta« se je te dni razkoračil na široko in prinaša izvirne vesti, ki dokazujejo, da so marksisti in Židje ena in ista — reč (ljudje so itak samo Kleristanci). Zadnjič se je pa zrcalu resnice pripetila nezgoda, da je pisal izraz Centralni komité in kratico tako-le: Zentralni komité in ZK. Začuden sem poizvedoval in zaupno dognal, da »Vatikanska pošta« te vesti »plonka« iz zbirke modernih, na verski podlagi sestavljenih pravljic, ki izhaja v sosedni stanovski državi. Informator, po materi Žid, me je prosil, naj ga ne izdam. Zato ga ne. Pristavil je pa tudi, da ni treba, da bi bravci »Vatikanske pošte« izvedeli, da kača člankov ni izvirna. Vsebino teh člankov ste lahko posneli iz izvodov, ki sem Vam jih poslal v velikem molitveniku; vsa drugačna paketna pošta je namreč podvržena strogi cenzuri, ki jo vršijo Tibuiti. Iz znakov med Vašimi vrsticami sem ugotovil, da potrjujejte prejem. Torej mi ni treba vsebine teh izvirnosti na novo drobiti.

*

Pač pa Vam — s ponosom zvitega žurnalista po očetu Židu — poročam nekaj drugega, o čemer pa »Vatikanska pošta« ne poroča; prav tako tudi nisem iztaknil v novem, intimnem glasilcu Kleristancev »Strah pred viharjem« kakega poročilca o tem.

Kakor veste, je med Kleristanci sledeča razporeditev političnih organov: na čelu stoji voditelj dr. Koš. Po njem je nekaj podvoditeljev, ki prebivajo, kadar niso na potovanju, v Limoni, in ki jih določajo mufitije izmed manj navdarjenih izobražencev (ker so res nadarjeni nezanesljivi); po deželi sami je v vsakem mestu vsaj po en »pastir« (podvoditelj), ki ima — če je mlajših let — nalogo, da skriva, da bi bil Kleristanec.*) Včasih se Vam zazdi, da ima na sebi nekaj rdečega, vsaj tu in tam kakšno liso. Toda to so samo trenotni popadki. Odkar je pripotoval dr. Koš z daljšega potovanja, se je pojavila

med provincialnimi in mlajšimi pastirji velika nervoznost,

ki jo je spremljala tudi nevolja zoper limonske podvoditelje, ki so baje svoječasno preglasovali dr. Koša, ko jih je svaril pred večletnim ovsenim kruhom. Čul sem tudi govorice, da so zadnjič na limonskem glavnem kolodvoru v gostih gručah pričakovali dr. Koša, o katerem so bili prepričani, da jim že nosi pšeničnega kruha. Tako mi je pravila luštna gospa, po prababici Židinja.

Meni nedoumljiv (tudi jaz, čeprav sem po nečaku Žid, ne morem vsega razumeti) slučaj je pripomogel,

da je treščilo zadnjič v Limoni kar 35 mlajših pastirjev z dežele skupaj.

Vsi so se tega srečnega slučaja zelo razveselili in se podali v prvo restavracijo na pomenek. Ali — so pa le Kleristanci iz Limone dobre butice, saj jih je več med njimi, ki so po vnukih Židi — limonski podvoditelji, zoper katere so pastirji z dežele gojili jezo, so v tistem hipu, ko so treščili deželani skupaj, že vedeli in so takoj najeli par zvestih duš, da odganjajo pastirje od obiska dotične restavracije. Vendar ni nič pomagalo, vsi so šli notri, menda so bili žejni. Tekom izbiranja prostorov in ko so odlagali oblačila, so se zmenili, naj jim predseduje limonski nezadovoljnež med podvoditelji (tudi med temi so bili namreč taki), in sicer tisti, ki je bil svoj čas precejšnji intimus generala dr. Čevljostrelca. Brez preseduočega je bila nevarnost, da se ne bi mogli pogovarjati, ker so imeli namene, da se pogovore za več let skupaj, vsled česar je bila gotovo potrebna nekakšna diciplina. Če me ni natakarica potegnila (sposobna bi že bila za to), je bil med drugimi navzoč pisatelj Serafin, nadalje dr. Albin Korajža, pastir iz lepega kraja v gornjem koncu dežele, in menda tudi dr. Prebivalec, pastir iz manj lepega kraja dežele. Prav ta je menda povdarjal, da ni prav, če so ga najete duše limonskih podvoditeljev zmiraj odganjale od pomenka, kajti on da je povsem samostojen človek, in še Kleristanec ni. Pozabil sem že ime onega pomenkarja, ki je predlagal, da bi si pomenkarji, ki so izjavili, da so za dr. Koša (iz česar bi sledilo, da ta med limonskimi podvoditelji nima več zaslombe), razdelili vloge:

eni bi šli po pšenični kruh, drugi bi se delali, da so raje pri ovsenem, jedli bi pa v resnici vsi (pastirji) pšeničnega, a ovsenega bi prepustili navadnim vojščakom, ki bi jim sledili.

Ta predlog je bil izročen literarni sekciji v umetniško izdelavo, preden se objavi vojščakom. Končno so sklenili, da bo geslo »vse za naš pšenični kruh«.

Čim dosežem še druge podrobnosti in tudi sadove tega važnega pomenka, Vam takoj pišem, toda preje mi pošljite še tistega kolomaza, s katerim namažem makulaturni papir, na katerem prejemate moje vesti. H kolomazu pa ne pozabite priložiti carinske deklaracije, da mi je potreben za mazanje mojega molivnega stroja, ki ga ima pri nas vsak zvesti Kleristanec namesto radia.

Upam, da mi v vsem ustrežete, in Vas pozdravljam.

Hadži Pavliha.

*) Vendar ga to moti, da ne bi bil obenem lokalni voditelj priznanih Kleristancev.

Ljubljana

Bitka z brivci je v Ljubljani končana.

Skoraj bi lahko trdili, da danes prihaja reakcija iz Ljubljane. V brivski obrti je bil v Ljubljani že uveden nedeljski počitek in nihče se ni pritoževal, razen nekaterih brivskih mojstrov, ki niso marširali s civilizacijo današnje dobe. Borba za nedeljski počitek se je vlekla tri leta. Tudi na občnem zboru brivske zadruge je glasovalo 90 članov za nedeljski počitek in le 7 za nedeljsko delo. Mojstri kakor tudi pomočniki so intervenirali pri oblasti, da naj se izda tozadevna odredba v zmislu želje delodajalcev in brivskih pomočnikov. Odredba ni izšla in je zaradi tega končno bila zadruga prisiljena objaviti članom, da smejo obratovati ob nedeljah. V savski banovini imajo že dolgo uveden nedeljski počitek. Istotako drugod, kjer so socialno izobraženi mojstri in zavedni pomočniki. V Ljubljani je pa po trileten boju za nedeljski počitek zmagala reakcija. Ob tej priliki, ne da bi ne poudarili, da se mora boj za nedeljski počitek nadaljevati, opozarjamo brivske mojstre in pomočnike, da pripada k nedeljskemu delu 36 urni nadomestni počitek med tednom po zakonu o zaščiti delavcev. To je zakonita pravica pomožnega osobja. Ljubljančani, ki so modri, kakor Salamonove krave, pa trdijo, da zadostuje kot nadomestni počitek pol prostega dneva v tednu. Res ni jasno, kako je v pravni državi mogoče dopuščati, da se potepta načelo, za katerim stoji iskreno tako ogromna večina mojstrov in pomočnikov, ki je, nota bene, zdrav pojav civilizacije ter materialno nikogar ne oškoduje, kvečjemu komoditeto kakega špisarja, in oropa pomočnika nedeljskega počitka, ki ga vsak civiliziran človek potrebuje.

Zveza strojnikov Jugoslavije, sekcija Ljubljana, bo priredila tudi letos tečaj o strojni tehniki. Dostop ima vsak izprašan strojnik in kurjač. Prijave je nasloviti na imenovano sekcijo, poštni predal 290, ustmene prijave pa se sprejemajo vsak torek in čertek od 18. do 20. ure ter ob nedeljah od 10. do 12. ure v društvenem lokalu v Delavski zbornici, 1. vhod, I. nadstropje, levo.

Maribor

Zopet velikanska pravda nacionalističnih železničarjev

Nabito polna dvorana žel. uradnikov — Burno razračunavanje

12 obtožencev — trije tožitelji.

Kam so vedle prilike med nacionalnimi železničarji, smo videli sedaj najbolj jasno že iz dveh sodnih razprav. Naravnost uničujoči utis pa si je odnesel o razmerah med nacionalnimi železničarji vsakdo, ki je poslušal minulo soboto na sreskem sodišču nov velik proces, ki je nastal iz tožbe podnačelnika delavnice državne železnice ing. Grudna, uradnika Volka in Murausa proti 12 več ali manj eksponiranim funkcionarjem, sedaj že bivšim, nacionalne železničarske organizacije. Toženi so bili radi žaljenja časti nacionalni železničarji Ogrizek Adolf, načelnik vitezov, Zavadlav Leopold, komisar Podpornega društva železničarjev, Prevolšek Josip (medtem premeščen na Jesenice), Kesler Alfonz in Anton, Kralj Herščak, Krese Anton, Šušteršič, Tušak Stanko in drugi. Sodnik dr. Kejžar se je trudil celi dve uri, da bi dosegel poravnavo.

Sodna dvorana je bila nabito polna samih železniških uradnikov. Toženi so bili sami pristaši linije gospoda Tumpeja, ki je bil tudi v dvorani, menda klican za pričo. Navzoč je bil tudi zastopnik direkcije državnih železnic iz Ljubljane, ki si je beležil potek razprave.

Tekom razpravljanja je kar sršelo v dvorani jeznih izpadov, iz enega tabora proti drugemu. Drug drugega so prepričevali, kdo je bolj nacionalen, kdo je bil prej Slovenec, zlasti pred vojno in si očitali, kdo ima zveze s komunisti in — marksisti. Marksizem, to je bil pravi bau-bau, ki je plaval v dvorani nad glavami obeh taborov, ki sta se včasih kar pomešala s kričanjem in mahanjem rok, da je izgledalo, kakor bojno polje.

Končno je sodnik dosegel poravnavo, s katero so toženi podpisali tožnikom izjavo, da z vlogo, ki so jo poslali v Ljubljano, niso imeli namena očitati tožnikom kaj nečastnega v službi ali izven službe in da jim ne očitajo zvez s komunisti in marksisti.

Borba za stroške. Očitki dr. Irgoliča.

Končno pa se je vnela ostra borba za stroške. Nihče jih ni hotel plačati. Inž. Gruden jih je odklanjal, češ, če sem se boril za svojo čast, vendar ne bom še plačeval stroškov. Dr. Irgolič pa mu je zaklical v obraz: »Aha za denar mu gre!« Ing. Gruden je žalitev ogorčeno odklonil, a sodnik je tolažil inž. Grudna, da lahko radi tega toži. Dr. Irgolič odgovarja:

»Sem že bil radi tega obsojen in še bom, povedal sem Vam pa le.« Drugič zopet se je obrnil dr. Irgolič kot zagovornik do obtoženega Ogrizeka z besedami:

»Jaz Ti pravim, poravnaj se. Tvoja služba je v rokah inž. Grudna, ki je Tvoj šef, v njegovih rokah je Tvoja usoda. Poravnaj se!«

Nastalo je novo ogorčenje in prepiranje, nakar je dr. Irgolič rekel, da bo on plačal stroške za inž. Grudna.

Končno so se obtoženi, razven odsotnega g. Šušteršiča, zavezali, da bodo plačali zastopniku tožnikov dr. Ravniku na stroških Din 500.—, ter delali medklice da, to pač ni hudo, ker bo prišlo na vsakega komaj Din 40.—.

Med glasnim prerekanjem se je počasi opoldne praznila dvorana. Zastopnik direkcije si je prepisal poravnavo in jo odnesel v Ljubljano.

»Slovenec« proti mestnim delavcem. Te dni je prinesel klerikalni dnevnik »Slovenec« med mariborskimi vestmi čudno pritožbo, zakaj baje mestna občina sama popravlja cesto in asfaltne hodnike na Aleksandrovi cesti z mestnimi delavci, namesto da bi izročila to delo neki tvrdki. Ta tvrdka si je baje nabavila najmodernejše stroje, s katerimi bi to delo mnogo prej izvršila, kot mestni gradbeni urad. Katera je ta tvrdka, »Slovenec« v svoji sramežljivosti ne pove. In tako ne vemo je-li se poganja »Slovenec« za kako židovsko tvrdko, s katero imajo zveze klerikalni veljaki in jim daje klerikalna banka milijonska posojila, ali pa gre morda za kako mariborsko nemško-nacionalno tvrdko. Mogoče je mišljena tvrdka »Pickel«, katero je morala prevzeti Zadružna gospodarska banka, ker je svoječasno posodila visoke milijone njenim nemškim lastnikom? Vsekakor je dobro, da naši mestni delavci, reveži, ki jih že leta preganja brezposelnost, vedo, da bi klerikalci raje nasitili kakega bogatega podjetnika ali tvrdko, ki je last banke, mesto da bi privoščili zaslužka delavcem, ko si itak vsi taremo glave, kje bi našli zaslužka za toliko in toliko brezposelnih. Delo teh revežev itak ni prijetno, ko delajo večinoma v dežju in celo v snegu v teh mrzlih dneh, ves dan v smradu plinskih cevi, pa še ta košček kruha bi jim radi odjedli pri »Slovencu«, kjer sedaj dan na dan preganjajo židovske marksiste.

Smrtna kosa. V pondeljek, dne 12. t. m. je preminul v 75. letu svojega življenja črkostavec v pokoju Boštjan Ferk. Pokojnik je bil več let funkcionar organizacije grafičnih delavcev v Mariboru in vseskozi zaveden delavec. Pogreb blagega pokojnika se bo vršil v sredo, 14. t. m. ob pol 15. uri na Pobrežju.

Za priključitev k mestni občini se je soglasno izrekla občinska uprava občine Pobrežje.

Preminul je dne 7. t. m., zadet od srčne kapi, mestni geometer Albert Zezulka.

Mariborsko gledališče: V torek 13. t. m. ob 20. uri: »Hlapci«. Red C. Znižane cene. Sreda, 14. nov., ob 20. uri »Hamlet«. Red A.

Otvoritev glasbene sezone bo v teku prihodnjega tedna. Prva opereta bo Leharjev »Carjevič«. Režira Košić.

Zbirka

za pomožno akcijo

mariborske mestne občine

Mestni predsednik je sklical minuli pondeljek v mestni posvetovalnici sestanek starega širšega odbora v svrho obnovitve pomožne akcije, ki naj nudi v zimskem času revnim občanom in brezposelnim najnujnejšo podporo. Po poročilu o pomožni akciji v prejšnji zimi je bil storjen sklep, da se bo nemudoma pričelo z zbiranjem potrebnih sredstev med občani. Izšel bo poseben oklic, v katerem bodo prebivalci naprošeni, da izročijo svoje darove le pomožni akciji mestne občine. Ker je beda med brezposelnimi velika, vodstvo pričakuje, da se bodo apelu odzvali vsi, ki so v stanu pomagati.

Plenum obratnih in organizacijskih zaupnikov

V nedeljo, dne 18. novembra ob pol 9. uri dopoldne se bo vršil v veliki dvorani »Delavske zbornice«, Sodna ulica 9

plenum celokupnega zaupniškega zbora

Ker so na dnevnem redu zelo važna tekoča vprašanja, zato je dolžnost vseh organizacijah, obratnih in kulturnih zaupnikov, da se tega plenuma točno in zanesljivo udeleže

Kraj. medstrokovni odbor.

Ptuj

Zanimivo predavanje je imelo priliko poslušati naše delavstvo pretekli četrtek. Predaval je s prof. Stupan o zvezdoslovju. Predavatelj je na poljuden način obrazložil težko snov in je izpopolnil svoje predavanje z lepimi skioptičnimi slikami. V četrtek bo predaval s. prof. Teplý o postanku verstva. Delavci in delavke, pridite zopet polnoštevilno.

Kupujte kruh in pecivo od Delavske pekarne Celje

Dr. Janez Švrk:

Ventre-bleu, — voi-là Tardieu!

Prispevek k političnim dogodkom v Franciji.

Po naše bi dejali temu: Glej, hudirja, Tardieu že dirja! Tako nekako se glasi stalna struna v histeričnih poročilih dičnega »Slovenca« o vseh pojavih, pri katerih zavohajo tajinstveni »Slovenčevi« radio-telegrafisti iz družbe ing. Sch. et Co., ki je menda registrirana na Marsu, bodisi masona, bodisi Žida, ki ni v koaliciji s krščansko-etičnimi politiki ali celo — marksista, kar je itak samo drugo ime za — Žide!

Še v četrtek — slučajno takrat še ni bilo gotovo, ali in kako bo padel Gastounnet, po slovensko Janezek, kakor velijo Francozi Doumergue-u — še v četrtek je prinesel dnevnik katoliške akcije razmeroma instruktivno poročilo o političnem stanju bivše francoske vlade. Bistvo tega poročila je bilo to, da se je Monsieur Gastounnet pač nekoliko zaletel in da nima celotne zaslombe predsednika Lebruna za seboj. Istočasno je namreč »zamaknjeni« Herriot ponovno povdarjal, da je zvest ideji strankarskega premirja, t. j. firmi Doumergue-ove vlade. Ta povdarek je seveda imel fini kazalec na račun Doumergue-a: Tvoji projekti s spremembo ustave so nekaj drugega, kakor strankarsko premirje! Po »Slovenčevem« poročilu se je temu stališču pridružil predsednik Lebrun. Ko je »Slovenec« to pisal, mu še ni kazalo, da bi se — zaletel:

kajti njegovo upanje, da bo Tardieu žel, če se bo Gastounnet ponesrečil, ga je oviralo, da bi prezgodaj dal izraza spekulativnim radostim.

Gromka jeza pa pretresa »Slovenca« že naslednji dan: ni vraga, njegov miljenec Tardieu je izključen iz kombinacije z novo vlado, kajti bil je tako nepreviden, da je kakor nalašč — zbolel. Nič ne pomaga, da je bivši predsednik vlade padel pravzaprav že ob priliki, ko je Buisson otvarjal zasedanje parlamenta. To je mogel spoznati vsak, ki je pazljivo prečital Buissonovo opozorilo, da Poincaré **ni** bil diktator. Aplavz, ki ga je parlament vprizoril pri teh besedah, so nekateri naši listi sploh zamolčali, tako izrazito šilo zoper Doumergue-a so vsebovale. In ko je Doumergue nastopil z izjavo, da se pridružuje izvajanjem Buissona, so kajpada poslanci z veliko ironijo ploskali. Mislimo, da je v tem hipu postal Doumergue nemogoč. Predsednik Lebrun je kakor nalašč prvi mandat po odklonitvi Doumergue-a ponudil — Buissonu, katerega izjave časnikarjem pri izstopu iz elizejske palače predsednikovega bivališča, so vzorec političnega humorja. Dasi Lavalu ni nihče zajamčil, da bo v novi vladi, je odklonil sestavo vlade z razlogom, da se mora posvetiti zunanjemu ministrstvu, katerega politiko si je šele zasnoval, kar je seveda zelo jalov izgovor. Nato je prišel na vrsto Flandin, in to na priporočilo — Buissona. Ne Tardieu, prosim! Tu izbruhne jeza, vsa zadržana jeza pokončanih upanj.

Kako se pokaže:

Včerajšnji nezaupni Lebrun, včerajšnji predaleč zašli Doumergue s svojo trmo, da se ustava spremeni samo tako, kakor to on zahteva, vse to se je v »Slovenčevih« ponočnih predalih močno prekuhalo in danes imamo že vsi, ki prisegamo na »Slovenčeva« poročila,

odlično meneštro:

Doumergue — izdan od framasonov! Herriot — izdajalec domovine! Tardieu — aha! — na vidiku! Flandin — intrigant — skuša razsedlati Lavala (pri katerem pozabi poročevalec, da je izšel iz — marksističnih vrst) itd. Toda — upanje je neizkorenljivo: torej: Tardieu bodoči mož. Sedaj še manjka, da mi kak camelot du roi (t. j. monarhist) skomponira napis in da ga katoliški Parižlije pričnejo popevati pri cestnih demonstracijah, če ne celo pri zarotah zoper Herriota.

»Kadar zavoha »Slovenec« priliko, da more usekati po masonih, je tega tako vesel, da postane kar histeričen. V mastnem tisku nastilja intrige teh prokletih masonov in si niti malo ne misli, da navaja svoj bravski krog h krvoločnosti; tisti bravski krog, ki na njegov tisk prisega. Toda ob danem predmetu nisem mislil pokazati na te »Slovenčeve« lastnosti, temveč na silovito tragikomiko »Slovenčevega« upanja, kako prihaja Tardieu, ki ne bo ustvarjal avtoritativne Francije (Bodi luč, g. Drin) s »finim nasmeškom« g. Gastounnet-a«, temveč z »drugimi sredstvi«.

Ta neučakani Tardieu je namreč sam — framason!

»Slovenec« to ve, ker je o Tardieu-u že pisal, da je framason, toda njegov bravski krog, ki prisega na »Slovenčev« tisk, tega ne ve, oziroma se ne spomni; zato mora biti ob sedanjem pisanju glasila katoliške akcije prepričan, da je Tardieu katolik v zvoku »Slovenca«, vzorec iz »Quadragesimo anno«, nekak francoski Dollfuss. Ali se »Slovenec« nič ne zaveda, kakšne sadove more roditi tako mistificiranje preprostega in dobrovernega bravskega kroga? Kaj bi porekel preprosti Slovenec, naročnik »Slovenca«, kadar bo — to je tako gotovo, kakor se je »Slovencu« slično že pripetilo — isti list katoliške akcije kislo ugotavljal, da je Tardieu framason in nasprotnik krščanskega etosa itd., in kadar bo spet razgrinjal vse intrigantstvo masonskih lož, če bo Tardieu enkrat res prišel ih — odšel.*)

Če ima količkaj spomina, če ima količkaj **značaja,** ki ga je pri čitanju »Slovenca« res težavno ohranjati, poreče tak Slovenec, da ga njegov list za nos vleče. Za izobraženca, ki zna »Slovenca« brati, kakor to »Slovencu« niti všeč ni, so seveda slične vratolomne igre z resnicoljubnostjo zabava, toda pravi izobraženec bo obenem tudi vedel, kolikšna moralna škoda nastaja med ljudstvom, ako se slično pisanje vceplja v miselnost preprostnikov!

To smo hoteli pribiti! Zdaj pa le: Ventre-bleu —, voi-là Tardieu!

*) Takrat bo menda Tardieu naenkrat Žid, kakor je že Flandinovi vladi odrekel simpatije in s prstom pokazal na Žida — Mandela, ki je bil s Tardieu-jem skupaj sodelavec »tigra« (Clemeneau-a).

Hrastnik

Kdo pa je ustvaril vse to bogatstvo?

V sredo, dne 7. t. m. so obratni zaupniki in tudi nekaj steklarjev intervenirali pri podjetju, ker hoče podjetje pri »Kiko«-stroju za kozarce »regulirati« plače v škodo delavcev za 20 odst. na nižje. Na to seveda delavci nikakor niso mogli pristati, ker ta zahteva podjetja tudi ni upravičena. Ko to pišemo, še ne vemo, kako bo stvar izpadla. Med razgovorom se je gospod šef steklarne precej razburil nad zaupniki in delavci. Zaupniki so dobili vtis, kakor da bi g. šef hotel očitati steklarjem, da nočejo delati in da hočejo tovarno upropastiti. Ako g. šef kaj takega misli, potem ga že moramo opozoriti na razvoj steklarne v zadnjih 30 letih, ki najlepše dementira vse morebitne izrečene in neizrečene očitke na naslov delavstva. V letu 1904 sta delali samo dve piskreni peči. Tovarna je bila v takem stanju, da človeka groza pretresa, če se zamisli nazaj v tiste čase. Strešni podporniki so bili stari in se je večkrat zgodilo, da se je med delom kak tak podpornik zrušil in padel v sredo delavnice, tako da je bilo delo res smrtno nevarno. Takratni ravnatelj Wilčnik, kateri je bil mož na mestu in kateremu so tudi novi gospodje lahko hvaležni za to, kar jim je ustvaril, je dal vso tovarno popraviti. Leta 1907 se je sezidala banja, nekaj let potem so vzeli v najem tovarno v Zagorju ob Savi. Kupili so tudi tovarno v Rogatcu, tovarno v Tokotu na Ogrskem (katero so pa kmalu zopet prodali), tovarno v Doruvaru, sezidali novo tovarno pri Sv. Križu pri Rogaški Slatini, kupili tovarno v Paračinu itd. Tako je matična tovarna Hrastnik rodila celo vrsto podružnic istega podjetja. Sedaj pa vprašamo: Od kod vse to? Ali je to prišlo kar samo od sebe, ali od kapitala, ki so ga morebiti gospodje prinesli od ne vemo kod? Ne, vse to je zraslo iz dobička, katerega so v ogromni večini delavci (kateri so hoteli in še hočejo tovarno upropastiti!?) s svojim pridnim delom nakopičili. Ali ni to res? — Ako bi bili delavci taki, kakor se jih hoče večkrat prikazati, potem vsega tega ne bi bilo. Gospodje, ves svet ve, kako ste prišli do takega bogatstva? Ali se da morda z lenuhi tako bogatstvo pridobiti? Upamo, da se tega zaveda tudi g. šef steklarne in da bo temu primerno tudi korigiral svoje mnenje o delavstvu, ako misli drugače, kot pa bi moral misliti na podlagi naših zgornjih navedb. Do danes smo mirno prenašali razne očitke in prikrita namigavanja na račun nas delavcev, če pa kdo misli, da bo s takimi metodami delavce uplašil, potem se moti. Tudi delavci smo ljudje. Saj hočemo samo to, da se nas pusti živeti. I kot delavci i kot državljani se bomo borili za svoje pravice. V interesu tovarne je, da se delavstva ne razburja. Ako pa bodo merodajni gospodje ostali gluhi za proteste delavstva, pa naj si sami sebi pripišejo, kam bo to dovedlo; imamo še marsikaj v rokah, s čemer lahko stopimo pred javnost. Delavci, v obrambo naših pravic, vsi strnjeni v svobodno strokovno organizacijo! — Družnost!

Popravek. V eni zadnjih številk je »Delavska Politika« med drugim prinesla tudi vest, da delajo na mali piskreni peči v steklarni po 12 šihtov na 14 dni. To pa ne odgovarja resnici; tudi tam se dela reducirano, izvzemši ene delavnice. Dopisnik se je prenaglil.

Jesenice

Zakaj so se delavci pravdali?

Radi nekaterih dogodkov ob občinskih volitvah na Jesenicah je nastalo par pravd, o katerih je »Delavska Politika« objavila končne sodbe. Tekom teh bitk je z nasprotne strani ponovno padel očitek, da so delavci otročji, ko za take, pri vsakih volitvah menda »normalne« malenkosti tožarijo. V enem primeru je zagovornik obdolženca pred sodiščem posegel celo nazaj v tržaške razmere pred vojno in pribijal, da je že stara navada socialistov, radi dogodkov ob volitvah zaposliti sodišča. V drugem primeru je pa prednašal sentimentalno domnevo, kaj bi šele bilo, če bi »nacionalni ljudje« napravili enako z delavci, hoteč sodišču dopovedati, da je bil »teror« na delavski strani še vse kaj hujšega, bolj učinkovitega in da je menda naravnost čudež, če so »nacionalni ljudje« sploh mogli oddati svoj glas — kakor znano, so bile volitve glasne — za nacionalno stvar. Zakaj le niso?

Kar se prvega nazora tiče, je vsekakor zagovornik spregledal, da je napravil delavstvu velik poklon z ozirom na državljanski čut: **očital** jim je namreč, da **imajo zaupanje v naša sodišča,** v drugem primeru pa je silno pretiraval, kar pa je pred našimi sodišči slaba vloga. V nobenem primeru pa delavstvu ni šlo za osebno zadoščenje, vsaj ne samo za táko zadoščenje, temveč za uporabo **zakonitosti** v svrho **ugotovitve nezakonitosti** s strani »nacionalnih ljudi«. Na enem izmed shodov poslanca Mohoriča tekom občinske volilne kampanje sem imel priliko opozoriti, da vidim resnično nacionalnost v spoštovanju zakonov nacionalne države, ne pa v vpitju o lastni nacionalnosti. Ta shod se je vršil v takem lokalu, da je moja preprosta ugotovitev povzročila vidno tesnobo nacionalnih ljudi: v Sokolskem domu, kjer se po zakonu ne sme vršiti noben politični shod. Isto namero so imeli delavci, ko so se odločili za sodno pot radi nacionalnih činov nacionalnih ljudi. Reči morem, da zaupanje delavstva v naša sodišča **ni bilo** varano. Dokazati smo imeli priliko, kakšno »nacionalnost« si predstavljajo na nasprotni strani. Celo v edinem primeru, kjer je bila naša tožba zavrnjena, smo pa po uslugi nasprotne strani prišli v posest divnega taktičnega kapitala, do katerega brez dotične pravde nikakor ne bi prišli. Od obresti tega kapitala pa bo bolela glava povsem druge ljudi, nego delavstvo. Že sama izsleditev dejstva, da se na nasprotni strani z delavstvom pravzaprav niso pravdali oni, ki so bili obdolženi, temveč povsem drugi ljudje, je nekaj vredna.

Končno pa je pri političnih predmetih, ki se perejo pred sodišči, vedno tako, da se skuša tista stran, ki je izven sodnega tira bila napadalec, kršitelj in cinik, pred sodiščem naslikati kot — preganjano jagnje. V tej luči pa je tudi fašizem samo popek novorojenca. — Driš.

IZJAVA.

Prešern Andrej, delavec KID, stanujoč v Gorjah, preklicujem in obžalujem žaljivke, ki sem jih rekel gospodu Pucu Matevžu na Jesenicah, ker so iste neresnične in se gospodu Pucu Matevžu zahvaljujem, ker je odstopil od tožbe.

Če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. —

Razno

»Vračajo se v katoliško cerkev«. naši nasprotniki v taboru Katoliške akcije so včasih silno nerodni. Te dni smo čitali v »Slovenskem gospodarju« (listu za pouk in **zabavo**) med drugim tudi to-le: »Socialni demokratje so svojčas vprizorili v Avstriji gonjo zoper katoliško cerkev ter pozivali ljudi na odpad. Temu pozivu se jih je odzvalo precejšnje število, zlasti na Dunaju. Ko je v Avstriji po ponesrečenem socialističnem ustanku... se zrušila diktatura socialističnih voditeljev nad delavci, so se .. mnogi izmed tistih, ki so vsled terorja brezbožnih... voditeljev cerkvi obrnili hrbet, vrnili, drugi se vračajo. Kakor poroča vatikanski list »Osservatore Romano«, se v Avstriji vedno bolj širi pokret za vrnitev h katolicizmu... Samo na Dunaju je v prvi polovici leta 1934 vstopilo v katoliško cerkev 230 ljudi, med njimi 152 židov.« — Kdaj neki so socialni demokrati agitirali za izstop iz rimske cerkve in za vstop v židovsko cerkev. Menimo, da takega dokaza tudi vi, gospodje, ki ste študirali »črne šole«, ne boste mogli doprinesti. Zato je trditev, da se vračajo v katoliško cerkv židi, ki da so svoj čas izstopili oz. prestopili vsled terorja socialnih demokratov, milo rečeno, smešna. Pa nič zato, saj jo je napisal list, ki mora skrbeti tudi za zabavo svojih čitateljev. Zanimiva pa je vest o spreobrnjenju židov vendarle. Žid prestopi v katoliško cerkev in že nič več »umazani« Jud, čez katere »Slovenec« zadnje čase tako zabavlja in proti njim rohni. Kako lahko bi si vsi tisti »židje«, ki služijo sedaj za tarčo ljubemu »Slovencu«, pridobili njegovih simpatij, če bi sledili tistim 152 dunajskim židom, ki so zapustili vero svojih očetov in so postali pravoverni kristjani! Nekaj nam pa pri tej celi stvari vendarle ni jasno. Recimo: ako katoličan izstopi iz rimske cerkve, ga »Slovenec« imenuje brezverca, ako pa žid izstopi iz židovske cerkve — kakor so vsi tisti, ki jih »Slovenec« napada — pa po neki njegovi čudni logiki ostane še vedno žid. Kdaj torej žid ni več žid? Ali takrat, ko izstopi iz židovske cerkve oz. židovske verske občine, ali pa šele takrat, ko se pusti krstiti. Mi pa pravimo: Slovenec ostane Slovenec, bil katolik ali ne. Jud ostane Jud, bil judovske vere ali katolik, ker s prestopom v katoliško cerkev se narodno poreklo človeka nič ne izpremeni. Zato je čisto navadna hinavščina, ako »Slovenec« žide-brezverce psuje za žide, dočim imenuje spreobrnjene Jude katoličane, kakor da bi bili li-ti s svojim prestopom izgubili svojo judovsko narodno pripadnost. Po naše je razlika med Judi in Judi samo v tem, da so eni delavci in za delavstvo, drugi pa bogataši in proti delavstvu. Židi bogataši drže z bogatimi katoliškimi Slovenci, revni Slovenci pa z revnimi Judi. Nadalje imamo Slovence, ki so katoličani, ker jim to nese, in Jude, ki prestopajo v rimsko cerkev, ker si od tega obetajo profit, ali pa dobe službe kot n. pr. v Avstriji, kjer je število spreobrnjenih židov v resnici sumljivo naraslo.

Razne obleke, plašče, hlače, sportne in smučarske jopiče, pletenine, perilo, klobuke, čepice, nogavice, rokavice, copate itd., iz dobrega blaga in po nizkih cenah domačega izdelka, priporoča v nakup TRGOVINA IN KROJAŠTVO pri GOGALI na JESENICAH.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.